

Debrecen 1869
67-73. n. sz.
a hírből

53, 54. n. sz.
hírből

1869.

39. szám.

Kedd, augusztus 24.

Előfizetési árak:

Helyben	
Félévre	6 ft.
Három hónapra	5 ..
Postán küldve:	
Félévre	7 ft.
3 hónapra	5 .. 50 kr.

Egyes szám
10 kr.

DEBRECZEN

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

Megjelen hetenkint ötször, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, szombaton.

Előfizetési pénz s minden közlemény Főpiazcz Vecsérház földszinén a szerkesztőséghez bérmentve küldendők.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr.

Terjedelmes és többszöri hirdetés alkuszert

Nyitvány: 15 kr. soronként.

Bélyegdíj: minden belgatásért külön 30 kr.

Előfizethető helyben: **Telegdi K. Lajos** és **Csáthy Károly** könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. Egyébütt a postahivatalok útján.

Debreczen, aug. 24.

○) Többször említettük már, hogy a közösgyes kiegyezés, mely Magyarország önállóságának és függetlenségének rovására jött létre, örökösön folytonos áldozatokat kíván. Telhetlen az, mint a danaidák hordója, melybe bármennyi vizet töltenek folyóiról, mind kifoly az alulról, de azért a víztöltögetésnek folyvást tartani kell.

Mikor a közösgyes kiegyezés létrejöttével, Ausztria és Magyarország közt megállapított a közösköltségek viselésének aránya, nevezetesen, hogy azokból Ausztria 70, Magyarország pedig 30 százalékot fizessen, a jó jobboldaliak azzal dicsérték fel a kiegyezést, hogy valahára tudják, hanyadán állunk, s a megállapított aránynál többet senki sem követelhet tőlünk.

Hanem jött aztán a csalódás, midőn a lengő adósságok és a Lloyd társulat költségeinek fedezése új áldozatokat kívánt tőlünk.

Hanem az még csak kezdet volt.

Jól tudjuk, hogy a határörvidék, Dalmátia és Fiume a magyar koronához tartoznak ugyan, de kormányunk nem volt képes azokat a koronához visszacsatolni. A Lajtántuli miniszterium, alaptalan közjogi ürügyek alatt, jól játszotta a szerepet, melyben a magyar korona ama kiegészítő részeinek visszakebelzését ellenezte.

Utóbb, midőn már a magyar kormány mellett a szavazzunk félé fegyverekkel következetesen viaskodó jobboldali férfiak is, a közvélemény hatása alatt, nem bujhattak ki az alól, hogy azon visszáállapot megszüntetésére tegyenek valamit, mely Magyarország kétségtelen kiegészítő részeit visszatartatja, — kétségtelenné lön, hogy a Lajtántuli kormánynak, a csak ürüggyül használt közjogi ezimen kívül más tartalékfegyvere is van, mit szükség esetében előránt és felhasznál el- lenünk.

Gróf Andrássyt dicsérik a pártjához tartozók, az osztrák sajtó pedig kevés kivétellel szidja, hogy a határörvidék kérdését megoldotta, a határörvidék részenkénti visszacsatol- tatása megkezdésével; e szerint nekünk is örülnünk kellene baloldaliaknak. De mi nem látjuk oly rózsaszinben a dolgot.

Mert akkor, midőn, az egészhezlévén jo- gunk, egy részt megnyerünk, a többi pedig folyvást jogtalanul visszatartóztatik tőlünk, örvendeni épen nem lehet kedvünk.

Amyival inkább, mert a megoldás felett még a pénzügyi kérdés damokles kardja függ.

Magyarország a közös költségek- hez 30 százalékkal tartozik járulni.

És most mit mondanak?

Azt, hogy ha a határörvidék csakugyan visszacsatolattik Magyarországhoz: tehát

nem 30 százalékot, hanem t ö b b e t vi- seljen Magyarország a közös költségekből! — És ezt bizony, a mi kormányunk és többsé- günk segítségével — ha a gondviselés meg- engedi — ki is viszik!

Tehát azért, mert sajátunkat jogta- lanul visszatartóztatják: még mi fizese- sünk!

Hallatlan okoskodás, de nem új. Az ilye- nekhez hozzá szokhattunk volna már.

A ki a közösgyes törvényeket kedveli, annak ehhez is kedvének kell lenni; de bi- zony nekünk semmi részünk nem kívánja.

Hát még Fiunéért és Dalmatiáért mit nem fognak kívánni?

Ilyen boldog állapot az, melyre a jobb- oldali lelkesedés rányomta a „mindent meg- nyertünk“ hirhedett jelégét!

Még egy ilyen nyereség, még egy ily győzedelm, és a „mindent megnyertünk“-re visszatelelendi a szomorkodó igazság vis- hangja: „mindent elvesztettünk“!

Uram! óttalmazd meg mi árva hazán- kat! —

Újdonságok.

— Nem titkolhatjuk el azon neheztelésünket, hogy alig van nap, melyen egyik vagy másik lap át ne venne lapunkból valami cikket a forrás megnevezése nélkül. Midőn ezen eljárás ellen kénytelenek vagyunk tiltakozni, fölkérjük lapírtásainkat, ere- deti cikkeink közlése cseteiben a forrás meg- nevezésére. Mert volt már alkalmunk, külföldi lapban is oly cikkeket olvasni, melyek más lapok által vétettek lapunkból a forrás meg- nevezése nélkül, és a külföldi lap azon lapot nevezte meg forrásul, honnan merített, a mely a mi eredeti cikkünket lapunk megnevezése nélkül közölte. — Az ily visszasság meg- szüntetése végett ismételjük szives figyelmeztetésünket.

— Örömmel értesülünk, hogy azon, önhibáján kívül szerencsétlenné lett család ügyét, kire a t. cz. közönség figyelmét, lapunk 21-dik számában felhívtuk, egy lelkes hon- leány felkarolta és nem restell házról házra járva kérni segélyt, a szenvedő család szá- mára. Nem nevezük meg a jötevő, derék hölgyet; a jöttet önmagában hordja ju- talmát.

— A C s o k o n a i - s z o b o r j a - vára adott hangversenyek jövedelméről teg- napi lapunkban közzétett számolásban, mely a rendezők szives eljárását és kegyeletes fá- radozását tanúsítja, egy tétel ragadta meg fi- gyelemünket, t. i. az, hogy a két hangverseny- ért a színház javára levont 160 frt kiadásban szerepel, és a szobor pénzalapját csonkítja. Habár elismerjük, hogy a színházi bizottság a színház javára azon határozata által kötve érezhette is magát, miszerint a színház egy- estvére, jótékony előadásra is, 80 frton alul

át nem engedhető, mégis terhesnek tartjuk ezen 160 frt levontását; és nem kételkedünk, hogy ha a bizottmány a színházegyletnél in- dítványozandja emez összegnek a szobor ja- vára odaajándékozását, az egylet egész kész- séggel fogja azt a szobor tőkénének átengedni.

— A h o r t o b á g y i legelő, a legközé- lebbi esőzések folytán annyira javult, hogy arra is hallánk esetet, hogy onnan azért haj- tották el a jószágot, mivel a kövér fü a hir- telen jóllakni akaró magának ártalmassá lön. E hírt azonban nem merünk kezes- kedni.

— T u d a t j u k, hogy az alacsony bolt- ernyők még mindig egész pompájukban gug- gólnak és a járókelő közönségnek „halt! wer da“-t kiáltanak, mire fejbeverődés ad felele- tet. Megróttuk már ezen visszaélést, mutat- kozott is remény, hogy segítve lesz e bajon; de bizony ugy van az, a mint volt. Ismét vis- zatérünk e tárgyra 4-dik izben is!

* Lapunk tegnapi számában meg- ígértük, hogy a műkedvelők teljes névsorát közölni fogjuk; mi tehát ígretünkhöz ragasz- kodva, a két kitűzött előadás összes szerep- loit ezennel feljegyezzük, először, is a hölgye- ket füzven koszoruba: Bay Georgine, Farkas Irma, Farkas Tullia, Ferenczy Alajosné, Frá- ter Ilka, Halassy Sarolta, Kecskés Erzsébet, Szepessy Antalmé, Szikszay Janette. Követ- keznek a férfiak: Bóka László, Farkas Fe- renez, Farkas Jenő, Fráter Zoltán, Ferenczi Aladár, Ferenczi Lajos, Hochholzer Gyula, Kecskés Dezső, Kovács József, Paksi József, Somogyi Kálmán, Ujházi Sándor, Végh Gyula. Midőn a működő egyének neveit — kik nagy becsű szives fáradozásaitak készséggel aján- lak fel a már több izben felemlített nemes célra, — nyilvánosság elé hozni el nem mu- laszthattuk, sietünk egyszersmind forró közö- netet szavazni Gyügyei József urnak, ki be- ceses ideje feláldozásával, az ügy iránti dicsé- retes buzgalma folytán, szinte felajánlá fá- rasztó közreműködését, elvállalván a sugónak valóban terhes foglalkozását. Az itt jelzett mű- kedvelőársaság lelkes tagjai után Kaskovics Iván urat említjük ki, ő levén főtényezője ez ügynek, ki tapintatos ügyességével, ernyed- ten szorgalmával, amnyi eredményt tudott ki- vívni a szervezés körül, hogy a bekövetke- zendő sikerből bizonyára ő neki jut majd a legnagyobb osztályrész.

* A v a s á r n a p tartandó jóté- konycélú előadásnak sikere, nem csupán az összevágó játékokban határozódik, — a közön- ségnek is szem előtt kell tartania a vállalat eszméjét, mely csak akkor teremheti meg gyümölcseit, ha kölcsönösen jelentkezik a tá- mogatás iránti buzgalom. Nem szándékozunk itt lármás reclameot hangoztatni, hiszen feles- leges is az, hanem egyszerű felhívást kockáz- tatunk, hogy a figyelem és várakozás foko- zódjék, melynek folytán a nagyérdemű közön-

ség jó előre siethessen bemutatni ügyszere-
téből származó áldozatkésztségét. A helyára-
kat közzéteszük azon megjegyzéssel, hogy
jegyekről a színházi pénztárnál előre is ren-
delkezhetni: alsó és közép páholy 4 frt, csa-
ládi páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 3 frt.
Támlásszék 1 frt. Földszinti zártzék 60 kr.
Emeleti zártzék 50 kr. Földszinti bemenet
50 kr. Karzat 20 kr. A bérlők kéretnek he-
lyeik megtartása iránt bezárólag 28-ig intéz-
kedni.

— K ö z e g é s s é g ü g y i orvosi jeletés jun.
hóról 1869. Az időjárat június hóban tikasztó
melegséggel, csaknem mindennap megjelenő szá-
raz szelekkel folyván le, ártalmára volt a növény-
kifejlődésnek, volt ugyan eső több ízben, de nem
lehetett sikeres, mivel az utánna feltámadt szelek
csakhamar kiszáritották a föld nedvességét, en-
nek következtében elasztott, elsatnyult a növény.
Kényszerülve korán ént; eső esett 10 nap 15, 96.
párisi vonal csapadékkal, a hévmérő legalantabb
állása 3-án reggel volt, mikor is + 9° 4. R. mu-
tatott, lemagasabb 15-én dében + 26° 2. R. — A
légsúlymérő 328, 67. és 334. 40. párisi vonal közt
változott. Északi és déli szelek egymást váltva
csaknem mindennap megjelentek. — A közegés-
ségi állapot általában véve nem volt kedvezőtlen,
kevesbültek a megbetegülési esetek, s kisebb volt
a halálozás is, mint az előbbi hóban a hurutos
kórjellem tulnyomó volt ezen hóban is, a kisdé-
knél különösen a bélesatornára vetette magát,
a váltó lázak ritkultak, a hó vége felé hóhurut
egyes esetei fordultak elő.

A polgári kórházban a betegforgalom kö-
vetkező volt:

Átjött május hóról	fi 10	nő 13	= 23
Felvetett jun. hó.	— 22	— 16	= 38 = 61
Elbocsátt. jun. hó.	— 19	— 16	= 35
Meghalt jun. hó.	— 3	— 4	= 7 = 42
Maradt jul. hóra	— 10	— 9	= 19

Debreczen, jul. 19. 1869. Dr. T e g z e Imre,
tisztí orvos.

□ S o m b e r g Imre ivén ismét ada-
koztak a Csokonay-szoborra: Steinfeld Antal
15 frt, Klein Ignác 20 frt, Aron Manó 5 frt.
Összesen: 40 frt. Tóth Antal, emlékkert tár-
sulat jegyzője.

— M e g h a l t a k: Augusztus 20-án.
Cs. u. Nyiri István 1. Julianna 1 éves, béllob-
ban. Pfla. Szabó Bálintné Tütös Julianna 29
éves méhrohadás. Cs. u. Molnár Mihály 1.
Erzsébet 9 hónapos, bélsorvanás. Hatv. u.
Bujdosó József 1. Julianna 1 1/2 éves aszkór-
ban. Pfla. Budai Lajos fia Kálmán 16 hón.,
agyvízkórban.

T Á R C Z A.

Az Alföldy család.

(Beszély.)
(Folytatás.)

II.

Szabolcs megye P. . helységében egyetlen
urilak ötlük az utazó szemébe. Ennek egyik szo-
bájába vezetem olvasóimat.

A fényűzésig csinos szoba díszével kitünő
ellentétben vannak a jelenlevők arczaín borongó
fájdalom néma jelei.

Egy ötven év körüli férfiú haldoklik. Körö-
te, egy középkori hölgy, mely fájdalom barázdái-
val arczaín, szelid vigasztalásokat szór szenvedő
férje élet és halál közt ingadozó lelkének törede-
ző atomjai közé; egy husz év körüli ifju, s egy
csinos pongyolába öltözött leány, a mint arcaik-
ról látszik, a fentírtak gyermekei; szent elragad-
tatással csüggenek fájdalomtól elragadott szüleik
tekintetén; az ágy mellett egy ifju orvos ül, s
nyugodtan nézi, a roskadozó élet szakadozó erő-
foszlányain leereszkedni a megsemmisülés ijesztő
szellemét.

A haldokló reszkető hangon, mintha éjho-
mályában zugó halálharang nyelvén szólana, eze-
ket rebegé:

— Kedvesim! látjátok, két orvos van mel-
lettem, egyik kedvesnöm, ki viharteljes életem
egyedüli vigasztalója volt, — másik orvos ur; és
még sincs hatalom, mely életemet tovább fentart-
hassa.

MUTATVÁNY.

„Adalék Debreczen város történetéhez“ czimü dolgozatból.

(Folytatás.)

VII.

Az idő kereke nagyot fordult. Lepergett a
XVIII. és utána bekövetkezett a XIX. század. —
Ugorjunk át ennek elejéről 4 évtizedet, és kép-
zeljük belé magunkat az 1840. évi időkbe. Ezen
évi országgyűlés — jelen czélunkhoz képest — az
emancipatio kérdésének megpendítése, s a hazai
hitelviszonyok feletti intézkedés tekintetében ér-
dekes. E két ügy — ismétlem feladatunkhoz ké-
pest — szorosán összefügg.

Mert az emancipatio kérdésének megpendi-
tése, érlelődésre segítette lassankint, azon az iro-
dalmi téren már rég sürgetett eszmét, hogy az
évezreden keresztül e hazában jövevényekül tek-
intett Mózes-vallásu atyáinkfiat, valahára a 1865.
évi XVII. t. cz. által, a haza több gyermekével
egyenlő polgári és politikai jogokban részesítse-
senek. — A közlekedési közegek gyorsasága által
előidézett világgazdaság pedig magyar hazánkat
— és így Debreczen városát is — az üzlet min-
den ágában élénkebb foglalkozásra utasítá.

Ugy de, valamint a hadviselés folytatására
— Eugenius nagynevü osztrák tábornok nyilvá-
nitása szerint — három dolog szükségeltetik, u.m.
pénz, pénz és pénz: nincs ez különben, az ipar,
kereskedés teréni foglalkozás, gyárak és gépek
előállításának tekintetében is. A pénz nagy hatalom;
s kinek sok pénze van, a mai anyagi világban az
— emberi mód szerint szólva — csaknem min-
denható. A pénz pedig azon népfajnak, mely tul-
ságos mértékletességre, szerfeletti takarékoságra,
páratlan fűgességre, szorgalma és mondhatlan te-
vékenysége által egyebek felett kiténik, és amely
— egész világszerte — kereskedelmi tekintetben
egymással szorosán összetart, — az izraelitáknál
van, csaknem összpontosítva.

Debreczen város lakossága, lakhelyének fekvé-
se- és szadados szokásánál fogva, nagyrészt
földművelésre és baromtenyésztésre, s az ebből
folyó gazdasági életmódra volt eddig utalva.

Ipar és kereskedési üzlet, gépekkel foglal-
kozás csak igen kevés résznek volt élelemforrása.
Nagyobb része a polgárságnak sokkal kevésbé
volt ismeretes a kor szellemével és világgazdasá-
val, mintsem hogy megfigyelhetne volna az idők
jeleit, s különösen számításba vette volna, az
időparancsolta okszerű háztartást.

Ide járult, hogy a közelebbi viszontagságos
évtizedek mostohasága, a folytonos aszály miatti
inséges évek, épenességel nem valának kedvezők a
gazdálkodó emberre nézve. Egy nagyrésze a vá-
ros népének el-zegényedett, némelyik eladó-
sodott. — Következése az lón, hogy nem egy-két
polgáresalád, mely pár évtizeddel előbb, a város
határain terjedelmes földbirtokot, s a város közepén
lakályos házat bírt, egyszer csak azon vette észre
magát, hogy a szigorú hiteltörvények folytán,

Közel a percz, melyben lelkem kibontako-
zandik a testiség bilincseiből.

Édes nöm! hó öleléseidet nem sokára a ha-
lál jégkarjai váltandják fel poruló testemen. Vi-
gaszod leend hátralevő életemben azon öntudat,
hogy az én boldogságom forrása szíved volt.

Gyermekeim! Ti azon szeretetet, melyet
osztályrészlátatok nekem, szívetekből, adjátok
vissza jó anyátoknak.

Ha majd hamvaim porsátorától, a temető-
ből visszatérendetek: keressetek fel könyvtárom-
ban egy iratot, melynek czime: „naplótörredék
életemből.“ Ismerjétek meg belőle az életet, ne-
hogy, hason esetekben, saját példátokon kelljen
későn tanulnotok. — Ott találjátok a fájdalom
könyveit az örömgöngyökosarával összeforva. . . .
Legyetek emberek az emberek iránt. Isten ve-
letek!

Alig valának érthetőek ez utóbbi szavak, s a
férfiu megszűnt élni: — és a jelenlevők hangos
zokogása kísértetiesen vegyült a gondolkozás
sötét képei közé.

... Harmadnap mulva a gyászoló család
föllelé a kérdéses iratot. A tünde képzelet előtt
ugy jelent az meg, mintha Sybilla elhamvadt
könyvének mása lett volna.

III.

A rejtéjes irat szövege itt következik:
„Naplótörredék életemből.“

1818. május 19.

Ma születésem napja van.

Husz éves vagyok.

Husz év fozlott le életem fonalom gombolya-
gáról. S mit mutathatok fel a világnak, hazámnak
eddiggi életemből? Miért éltem eddig, hanemha

egészen kikopott azon birtokból, mely a telek-
könyvi tulajdonlapon eddig apja és ösapja nevé-
n volt kitüntetve.

És most, midőn vagy a külvárosi ujsorra
zsellérekdni, vagy pedig valamely vidéki szerény
faluba kiköltözködni kényszerítették; a birtoká-
tól elesett polgár hátat fordítva azon kedves em-
lékü tanyaföldjének, mely több más pcellákkal
együtt nagy táblákban az új földesur lett, taci-
tusi keserü örömmel gondol vissza az elmúlt jó
időkre; még egyszer visszatekintve volt sajátjára,
keseredve sohajt fel Melibocussal:

„Haec tunculta novalia mosos habebit,
Has segetes enquo penuria civis

Perdixit miseros en queis consequimus agros!“

Azonban legyünk nem kis becsüléssel azon
arab eredetü kevertlen népfaj iránt, melyet sem
az egyiptomi Pharaok, sem az assyriai Nabuco-
donozorok, sem a római Nérók, sem a közép kor
inquisitorainak erőlködése megsemmisíteni nem
volt képes, s melyet sem a legkegyetlenebb üldö-
zések, sem a legnagyobb testi kínok nem birhata-
nak arra, hogy egy más fajba bele olvadjon, avagy
tömegesen más vallásra áttérjen. Sőt gondoljunk
komolyan azon roppant befolyásra, melyet az iz-
raelita szellem az európai ügyekre gyakorol. Nem
szólok én most az izraelita vallás törvényeiről —
melynek ezen népfaj hódol — nem szólok Thal-
mudi irodalmukról az izraelitáknak, hanem szó-
lok csakis azon életerős tevékeny izraelita elmé-
ről és ügyességről, melyet vajha eszményített
alakban magyar hazánkfiai is elsajátíthatának.

Szabad legyen ide vonatkozólag D'Isráéli
„Conigsby“ czimü jeles és magyar fordításban is
megjelent s olvasásra nagyon érdemes művéből
felidézmem azon mondatokat, miket az avatott
tollu író, Sidónia ajkaira ad a következőkben:

Soha nem lehet nagyobb szerü mozzanatot
Európában bárhol észlelni anélkül, hogy annak
izraeliták ne lettek volna tetemes részei. — Az
első jesuiták izraeliták voltak, Némethonban va-
lamennyi szabadelvü hirlap megjelenik annak
élén izraelitákat találunk. Ama hatalmas mozga-
lom, mely tudományosság dolgában, élénkségben
tartja Némethont s melyből ki tudja! nem leend-e
egy második sokkal nagyobb reformató? — szin-
tén egészen izraeliták auspiciuma alatt fejlődik,
— kik a német egyetemek számos tanszékeit kö-
zelebbi időkben elfoglalák. — Neander a spiri-
tuális kereszténység alapítója és a hittan volt
hires tanára, a berlini egyetemen héber eredetü.
Benary épen oly hires tanár a nevezett egye-
temnél, szinte izraelita volt. Wehl az arabnyelv
és arabtudományok tanára Heidelbergben, szer-
zője a Mohammed életének, ugyancsak héber ere-
detü. — Bajos volna megmondani mennyi a ta-
nárok száma közzölök, — Berlinben csak magá-
ban rendszerint 10—20 között szokott lenni a
számuk.

Rothschild az európai continens Ná-
bóhja s a pénzviki első bankára és Croesusa —
izraelita. — Az államférfiak között is találunk
nem egyet. — Disraeli Nagy-Britanniában

azért, hogy ezután kezdjem az életet használni?
Mert eddig még csak képzeletvilág, csak álom
volt nekem az élet. Az ifjuságnak lenge tündér-
képei szlani kezdenek előlem, s leplezetlen torz-
alakában jelenik meg előttem . . . a rideg élet. —
Hát hol vannak azon perczek, melyek kizárólag a
lélek örömeinek vannak teremtve, hol vannak a
kines- és gazdagságkésztette nyugalom párnái,
hol a lélek kibontakozva a testiség bilincseiből,
a megelégedés boldog óráinak szentelheti kellem-
virágait; vagy csak én, csak én vagyok-e a sze-
renesetlen, ki keblem vágyainak e természetben
alakot nem találók, ki eszmémnek megfelelő tár-
gyat nem lelek; tán az én lelkem száműzött an-
gyal, ki arra van büntetve, hogy vágyainak szom-
jától égjen ki, hogy egyedüliségre kárhoztatva,
idegenkedés és fagyaló csalálmok párájában fu-
ladjon meg?! — Ah, én egy ijesztő rom vagyok
a viruló mezőben . . . ! Én csodalény vagyok, kitől
minden teremtés ijedve fordul el; tán azért va-
gyok e földre küldve, hogy másokat zavarjak,
magam nyugtot sehohse találjak?! . . . De nem!
Ah, ismét az érzégek honában tévedez lelkem,
ismét az ábránd siren hangja után indulok, mely
annyszor csalta már lelkemet a kétségbeesés és
életuntság ásitó örvénye széleire!

Hát nincs-e atyám? Ah, hiszen atyámnak
kell neveznem szívem és életem zsarnokát! . .
Nincsenek-e barátaim? Távozzatok tőlem mam-
muthgyomru önzés gyáva szörnye! Egyet bará-
tomnak hívék még kevésse elelőtt. Most? —
keblem boldogsága rablójának nevezem őt!

És te Julia!

(Folyt. köv.)

Régi
mind
hete
mi e

Debrua 1869
67-73. máig
a híegből

53, 59. máig
híegből

zsidoszarmazasu. Cancrin gróf, az orosz volt pénzügyminiszter, egy lithvániai izraelita fia volt. — Mendizabal volt spanyol miniszter egy arragoniai izraelitának gyermeke. — Soult, Massena a francia marschalok, Fould francia volt pénzügyminiszter, végre Armin gróf volt porosz miniszter: mind izraeliták voltak. (Folyt. köv.)

Fővárosi értesítő.

Pest, aug. 22.

A hivatalos lap mai száma igen fontos királyi kéziratokat tesz közzé. Természetes, hogy nem a Festetics ellenjegyzésével közzétetteket értem. Az első Kuhn hadügyminiszterhez van intézve a zengi és sziszei községek, a varasdi két végezedés a senini végezed két századának felosztását illetőleg; a második megbizsa a hadügyért, hogy a két ministerium rendelkezése alá bocsássa mindazon kimutatásokat és segédesszközöket, melyek a határörvidék egyrészesének átadása következtében a szükséges javaslatok elkészítésére szükségesek. A harmadik és negyedik Andrássy és Taaffe ministerelnököket szólítja fel a szükséges előterjesztések bemutatására.

Bekövetkezett tehát újra, mit himni nem akartunk, mit simogattak egyengettek a félhivatalosak, hogy elodázzák jogaink, elvitázzhatlan jogaink elismerését. A reánk uszított bécsi sajtó tántorította-e el delegátusainkat, vagy egy más nyomásnak, melyről a nemzetnek nem felelhetnek, engedtek-e? ki tudhatja. „Elfognak kerülni az országgyűlések és az illető ministeriumok közötti kisebb zsurlódások,” mondogatták folyton. Hát a nagyobb zsurlódásoktól már épenséggel nem félnek minister uraink? Lehet! Nekik ismerniök kell pártjokat. Tudják, hogy e párt az ország ezen új áldozatát sem fogja megtagadni tőlük, hogy hatalmuk fentartása mellett — önmagának is biztosítsa a hatalmat. De meddig? A kártyázó sem kérde, hogy meddig tart élete, ha utolsó filléret könnyelműen az asztalra dobta.

Ugy látom, hogy érzelmeim árja messze tulcsapott a korlátot, melyet szerény tudósítói megbízatásom vont körém. Bocsássa meg a t. olvasóm; vajmi ritka — gonosz — ember, ki megtagadva szívét, öröklé a hideg és követeléseimnek tesz eleget. Jövőben önuralmat fogok tanusítani.

Az idej lövészünnepély a tegnap esti táncvigalomban érte végét. — A esütörtöki népgyűlés a rossz idő miatt mára halasztott; tegnap óta azonban ismét borús, esős időnk van és csak kevés reményt kötünk eredményéhez.

Népkörünkben megkezdettek a befejezések, melyek igen szép eredménnyel folynak be. Eddig, mint hallom, kilencszáz tag támogatja törekvését. A budapesti tankerület iskola tanácsa tegnap tartotta második ülését, melyben Zichy Antal tanfelügyelő tartott hosszabb beszédet. Kivánjuk, hogy működéséről többet és dícsőbbet irhassunk.

„A narodni Hlasnik“ hetilap elleni sajtóperben vádlott Ferencsik az esküdtészek által nem vétkesnek kimondatott, és a közzévaló a perkolcségekben elmarasztaltott.

A népgyűlés vasárnap délután a Jó-zsefvárosban csakugyan megtartott, minden akadály daczára. Mintegy 2000 egyén gyűlt össze; elég esendesen végződött azon megállapodással, hogy a lakszükségen és a munkásosztály helyzetén segített végett az országgyűléshez kérvényt adnak be. A gyűlés a rossz idő daczára este 7 órakor oszlott el.

Pesti röppentyük.

Csak még is paradés ország ez a mi kedves Magyarországnak! Nem hiába tanulta el tőlünk a sallangot Ausztria is. Ez az oka, hogy a nagyidai cigányoknál is több puskaport puffogatunk hiába a levegőbe. Innen van aztán, hogy béke-időben 800 ezer forint ára löpor meggy füstbe: üdvölvéssekre a közösüges birodalomban! Igen ám! Csakhogy még ennek a 800 ezer forintnak farka is van! Azt mondják az illetők, hogy e lövöldözés által romlik az ágyu, meg a puska, tehát jó karban tartására hitvány egy millió 473 ezer forintot instálunk! E szerint a hiábavaló levegőrontás summa summárum, szaporábbá kerül két millió forintnál!

Hejh sok közintézetet s iskolát lehetne ennyi összeggel fölszegegni!...

(Aug. 21-én).

„Fogadd be a tótot: kivér a házadból!“ Régi magyar példabeszéd, mely ha nem is volt mindig jogosult, de átvitt értelemben gyakran lehet alkalmazni. Ily átvitt értelemben idézzük mi e közmondást az osztrák delegátusokra, kik

erősen agyarkodnak, midőn híre futamodott, hogy a miniszterek a határörvidék kérdését illetőleg abban egyeztek meg, miszerint a határörvidék visszahelyeztetik szt. István koronája és polgári kormányzat alá. Nosza mindjárt össze is jöttek tanakodni s a német delegáció szombati gyűlésében abban állapodtak meg, hogy ha majd a közös miniszterek a határörvidéki közigazgatásra költséget kérnek, ők ugyan egy fillért sem szavaznak meg.

A reactio sajtója pedig irtózatosan jajveszékelt, hogy hát nekik már mi hasznuk a közösügeskedésben, ha minduntalan a körműkre koppantanak, mihielyt kissé elvették az „enym s tied“ közti különbséget.

A Wehr. Ztg. és az új Presse azok a jövevények, melyek úgy könnyű szerrrel szeretnének a kényelmes feeskefészékbe beköltözni. Hja! édes verebeim! A határörvidék nem „Csáky szalmája“ hanem Magyarország elvitázzhatlan kiegészítő része, mely nektek „ne nyulj hozzám virág!“...

Csak baj az ha tovább nyujtozkodunk a takarónál s ha sok költségre kerülő hiábavaló sallangot akgatunk magunkra. A delegáció tegnapi gyűlésében, hiába mondta a bizottmány, hogy nem telik a számeletti tisztek gázsijának javítására, ha csak kölcsönt nem koldulunk; — nem ért az semmit! Biz a delegatus urak csak megszavazgatták azt a felesleges — szerintök számeletti tisztek javára. Bizonyára rozsol sáfarkodunk, s ha ez így megy drunter und drüber: akkor ugy kiközösügekadjuk magunkat mindenből, hogy majd nemcsak hogy paradéra nem, de még zsizóra is alig fog jutni. Valahányszor a delegáció ily hiábavalóságoknál, annyi tömérdék pénz elfecsérlésére ad szabadkezet, mindannyiszor a cifra koldus sorsa jut eszembe, ki sokkal számandóbb koldus mint a házaló nyomorék!

A Skene-monopoliumnak inát szakasztották a delegációban tegnap. A szállításokra nézve kimondták, hogy Skéne ur és társainak szállítási ajánlatán kívül, tekintetbe vetetnek a kisebb kereskedők és iparosok ajánlatai is.

Hogy a Skene-consortium nagyot nyelhetett e dolgok mivoltának non putarem fordulatára: mindenki elgondolhatja.

Belföld.

Sámson, aug. 23.

Hallatlan barbarismus. Hogy mily gyenge lábón áll a faluhelyeken a népmelés ügye: bizonyítani látszik az is, hogy a sámsomi fiatal legények — kik pártások tartozának lenni — egymás iránt oly dühös ellenségeskedést táplálnak, hogy bosszujokat sokszor vér hűti le. Így, mintegy hadjáratot visel egyik utca legénysége, a másik utcabelivel. Tegnap nálunk, valami Vegtle Rezső nevű vándor művész tartott előadást, s a nép, ki ritkán élvez látványosságot, örömmel tömült ide; de mi történt? Egy csapat legénység — az előadás végeztével — elallja az utat, s a kijövő, más utcai legények közé elkezd vakmerően csapkodni izmos botjaival. Tolongás támad, s éppen ezt használják legjobban a verekedők: több legényen kívül még egy szegény asszony is megütöttek, de nem veszélyesen. — Felnyjuk az előjáróság figyelmét, hogy erélyesen intézkedjék az ily gaztettek megállítására. Különben a t. szolgabíró urnak is nem lesz felesleges a dolgot megvizsgálni: mivel itt csak neki van tekintélye.

* E hó 15-kén a Nyitra vízéhez zárandokló bucsusok közt egy anya 9 hónapos gyermekét egészen belétele a vízbe, azon hitben, hogy a csudás hatásu habok ereje minden bajtól megfogja oltalmazni az életben, de néhány perc múlva nem találta ott, mert a víz elvitte. Így szabadítá meg a szent víz a legnagyobb bajtól: az élettől.

* Nagy-Kállóban e hó 25-én az az holnap Cohn Adolf helybeli zenetanár hangversenyt rendez. Innen átmege Nyiregyházára s ott mutatja be művészetét. További műutazása alatt Miskolcz, Kassa, Eperjes, Lőcsé, Krakkó és Lemberget fogja meglátogatni.

* Karcag-on. Szöke Jancsit Babaj bandájának utolsó emberét, kinek fejére 500 ft volt kitűzve a nagykunsági esendbizos Szana Gábor elfogta.

* Nagy-Várad-on, egy ácslegény elvágta gégéjét. Már a koporsóban is fektűt a kórházi tetem-kamarában, midőn a temetés előtti órákban a közellevők nagyrémületére feltámadt.

Nagyvárad szinkör.

(F. K.) Aug. 19-én: Ércziné jutalmául: „A Dajka“ vig operette 1 felv. Bersioux E. után

franciából ford. Tarnai Pál. Zenéjét szerze Offenbach Jakab. Ezt megelőzőleg: „Ki mer, nyer“ francia vígjáték 2 felv. ford. Remellay. — Ércziné, ugylátszott, mindenkép azon volt, hogy a közösüget, mennyire csak tole telik, mind játékával, mind énekével kielégítse; hogy azonban ez nem sikerült ugy mint ő s hasonlóan mi is vártuk volna — az bizonyos. Éneke, az igaz, ha nem is tökéletesen, de legalább részben sikerültnek mondható; nem azonban játéka, ha ugyan annak nevezhető. Egyes énekrész után megtapsoltatott, sőt virágcsokrokat is kapott, bizonyára inkább buzdításul mintsem jelenben elismerésül. — Érczi Gargailon szerepében meglehetősen volt, habár éneke kivánni valót hagyott hátra. — A vígjátékban, mely szépen sikerült, jelesen működtek: Foltényiné (Asturiai Mária Anna) Zöldiné (Donna Cabrera) Beresényi (Ruy Totilló) Balázs Ilka (Ascoli hercegnő) Foltényi (Santa Crux marquis) Szakál Rózát (II Károly király) hasonlóan a jelesek közt illelné meg a hely, de csupán azért nem sorozzuk ezek közé, mivel ma gyakran reczitált, miáltal érdeme nagyot csökkent. — Közösüség igen csekély számmal.

Aug. 20. A helybeli szegények alaptökejének gyarapítására adatott: „Első István király.“ Tragoedia 5 felv. Irta Dobsa Lajos. A tragoedia hatástalan hosszú mű s így a jelenlevők többnyire unatkoztak. Zöldi (István) Rónai, (Vazul, Árpád herceg) és Beresényi (Szebusz) értelmes játékok dícséretet érdemel. — Nézök közép számmal.

Külföld.

A francia senatus bizottmányában egyeség jött létre a bizottmány és a miniszterek közt az alkotmányreform javaslatra nézve. A miniszteri felelőség ugy oldatott meg, hogy a felelőség egyéni lesz mindenik szakosztályban, azonban a ministertanács minden fontosabb határozataira nézve, melyeket az összes ministerium ellenjegyez, a felelőség közös. A törvényhozó testület és a senatus közti összejelkőzésre nézve megállapított, hogy a senatus csak indokolt határozattal vetheti el a törvhozó gyűlés határozatát.

A „Patrie“ határozottan visszautasítja a spanyol lapok azon gyanusítását, mintha a francia kormány támogatná a spanyol carlista mozgalmakat. Leboeuf hadügyminiszterre kineveztetett.

Spanyolországban a carlista bandáknak hydra fejei vannak; a csapatok a vesereségektől meg nem ijednek, hanem vállalatukat folytatják, s most itt, majd amott tűnnek fel.

Az Olasz kormány elhatározta, hogy az idej parlamenti ülést végkép bezárja; azon hír tehát, hogy septememberben újra megnyílnék a parlament, alaptalannak bizonyul. A kormány nincs tisztában magával a pénzügyi kérdésekre nézve. A legközelebbi ülészak alatt semmi nagyobb szerű feladat meg nem oldatott, az időt személyes botránykérdések sora vette igénybe. Persano admirál közzétett naplója nagy figyelmet keltett, mely ismét személykérdésekkel foglalkozik. Komoly hírek szárnyalnak a király leköszönéséről.

A görög kamara többsége elvetette a Kummunduros által tett indítványt, miszerint kimondandó lett volna, hogy a nemzet a kormány eljárásával a kandiótai összejelkőzés megoldása körül, nincs megelégedve.

A „Times“ az osztrák-porosz sürgöny váltást tisztán németkérdésnek tekinti, miből senki sem okosodik el, s óv a hasonló irmodor ellen. Az udvar Windsorbába ment.

Az északamerikai statusokban a „demokrata“ és „republicanus“ kifejezések mellett a „conservativ“ és „radikal“ nevezet is használatban van a pártok közt. Az utóbbiak inkább a Dél politikáját követik; mindgyik párt hajlik ugyan kisebb-nagyobb mértékben a congressus általános politikájához is, azonban azon különbséggel, hogy a conservatívek a politikai jogok gyakorlását a mult politikai magaviselettel nem teszik függővé, míg a radikálok a most fenálló korlátokat még fenakarják tartani. Inkább meg kellene eszerélniök elnevezéseiket. — A San Franciskói sürgönyök szerint a japáni gyarmatok Californiában igen rossz helyzetben vannak. — Kubában a spanyolokra nézve rozsol állanak a dolog, míg a fölkelők számtalan előnyököt vivnak ki. A fölkelők a spanyol rögtönbiráskodási eljárást azzal gátolják, hogy az elfogott spanyolokat kezesekül fogva tartják.

Legujabb

Öfelsége csakugyan ma este érkezik Pestre; holnap szemlét tart a honvédség és az oftani gyalog ezred felett. Holnap este a brucki táborba utazik.

A Karagorgyevics hg pere a curia legfelsőbb osztályánál holnap tárgyalatik.

— M a d r i d b ő l távirják, hogy a Carlistáknak Galindó, Sale és Rocher vezérlete alatti egyesült bandái megverettek, 11 ember, ezek közt egy pesti (?) is, megöletett.

Közgazdaszat.

— Debreczen, aug. 24. Hetivásárunk népes volt, életet s mindennemű életm. ezikket sokat szállítottak; a hétfői életárak néhány krral javultak, a buza köblönként 7 ft 60—8 ft 30 kr, kétszeres 6 ft 40—80 kr, rozs 5 ft 50—60 kr, árpa 4 ft 10 kr, zab 3 ft 40—50 kr, tengeri 5 ft 80 kr, kenyér sok volt, nekány krral a hétfői áraknál lejjebb kelt; zöldség sok volt s olcsón kelt, 1 csomó petrezselyem 4—6 kr, sárgarépa 2 kr, fekete retek 2 kr, káposzta a kedvező időjárás folytán igen sok volt, 100-za 6—8 ft, dinnye 100-za 3—6 ft, kítőnő szépek s nagyok 10—1 ft, burgonya szinte sok volt, zsákja 90 kr—1 ft 40 kr. Nyers bőrt keveset hoztak s hamar elkelt, az árak erősen tartják magukat, tehénbőr könnyebb 25—27 ft, nehezebb 28—29 1/2 ft, lóbőr 11—13 ft, a kész bőr keresetlen, csökkent árak mellett is alig talált vevőkre, leginkább a talpra használható bőrökre mutatkozott némi kelendőség. 1 pár talpabőr 36—39 ft, fekete tehénbőr 32—33 ft. — Időjárásunk esős, több nap óta csaknem minden nap előforduló eső, a mely jó hatással bír a mezőre, s a növényzetre, ép oly károsnak mutatkozik a szőlőtermésre nézve, mivel a szőlőszemek nagyon kidagadtak s már kihasadozni s rothadni kezdenek.

— P e s t, aug. 23. Az időjárás folyvást horus, a hőmérő +23°, a légsúlymérő 28" 7".

Legujabb tudósításunk óta a gabnaüzlet ismét jobb hangulatot mutat. Az árak mérőnkint 5—10 krral emelkedtek. Buza 88 π -os 5 ft 67 1/2 kr; 87 π -os 5 ft 60 kr; 85 π -os 5 ft 20 kr. Rozsban alig volt forgalom. Kukorica 2 ft 65 kr; zab 1 ft 82 krajczár.

— A m. kir. közl. ministerium vasuti előmunkálatok teljesítésére engedélyeket adott, és pedig a következő vonalokra nézve: Manin József, Mihályi Péter és társainak. Máramaros-Szigetről az Izavölgyön át az ország határszélig; Pongrácz testvéreknek Munkáctól Stry és Eperjesen át Palocsán át a határszélig; Weidenheim b. és társainak, Holitztól Szenttén és N.-Szombaton át Komáromig, illetőleg Uj-Szőnyig; Nasz Vilmos és Keszner A. bécsi mérnököknek Iradtól Szedegig; a magyar általános hitelbanknak és társainak Káránszestől a Vaskapun át a Piski-Petroseini szárnyonál. — Ha a tervbe vett vasutvonalak mind kiépülének, az esetben hazánk a vasuti hálózat tekintetében majdnem minden európai állammal versenyezne.

A marhahusról, annak czélszerű kezelése- és értékesítéséről.

Amelkül hogy mélyebben beereszkednénk annak tárgyalásába, mely különbözők a piacra vitt marhahus félék, a faj- kor- tenyésztés- és bánásmód- különég szerint, mint szintén a vágás előtt, közben és után, csak hevenyében s röviden említjük meg, hogy sokféle tényezők járulnak ahoz, hogy jó, egészséges és tápláló hus termeltesdék, mely sütés vagy főzés folytán mindazon változásokon átmenjen, amelyek megkívántók arra, hogy az emberi szervezetre nézve ne csak élvezhető, hanem könnyen emészthető és tápláló is legyen.

A legnagyobb gond daczára azonban, melyet az állattenyésztésre mindenütt fordítanak, az okszerű tenyésztéshez s az ezen alapuló testkép- zéshez sehoh sem értenek inkább, mint Angliában és Skóciában. Az erre vonatkozó tanulmányok és észlelések azt bizonyítják, hogy a tápszerek különége előre kiszámítható befolyással van arra, hogy hus- vagy zsirképződés-e az, mi tulsúlyal bír, sőt meghatározható hozzávetőleg a hus minősége is, melynél azonban fenébb érintett tényezők figyelembe veendőek, mivel nem minden faj és kora marha alkalmas a göbölözésre.

Benső egybefüggésben áll ezzel a takarmány mennyi- és minősége, mely szintén a talajtól, annak földrajzi fekvésétől, tulajdonságától, víz- és időviszonyok, egészséges évszaktól vagy marhavésztlől függ, és ez az állattenyésztésre nagy befolyást gyakorol.

Épugy irányadó a göbölözésnél a moslék alkalmazása, mely egyéb takarmánnyal rendszeresen vegyítve kényelmes és tiszta istállóban nyujtatik táplálékul.

Habár a faj és keresztelés látszó befolyással van a marha alkatára s fejlődésére, mégis különösen sok függ attól, minő gonddal neveltetik. A shortorn-borju például 8—10 hóig szopja anyját, addig amíg csak rá nem un; s ha netalán nincs anyja teje, egy másik kevésbbé nemes faj tehén is alkalmaztatik szoptatásra. Három hónapos korától fogva a borju a tejen kívül zab- és bab-lisztet is kap s jó időben, mozgás végett szabadra is kibocsátatik. Ha egy tehén 3—4 borjat vetett, rendszerint a 3-dik évben vágásra készítettik elő. (Folyt. köv.)

Bécsi tőzsde aug. 24. cs. arany 5 91. ezüst 121.10

H I R D E T É S E K.

Szivar-javítás!

Belföldi készítmény.

HAVANNA-DOHÁNY

ÁRUFŐS ÉS FÉLÉK.

A legfinomabb havanna-illetelt vágylott eme fajdohány a szivar-áruháza leve, a lennők leve, a dohány vagy szivaroké, vagy ha **sötétebb minőségű is**, meg lehet venni **oly kellemes, havanna-szivar-illatúat** készítenek, hogy azok még az ismételt is csodálással vették, **s azt fogja kinn, miszerint valódi havannát sz. Egy lap egy 25 darabos szivar-2 nap alatt illatosítható. Ezen papok, ha nem használva, papra gyongolyva életnek tulajdonságaitól mitsem veszítenek. — **Értekezni kívánók jobb szer, hogy kevés pénzzel jól és finoman dohányszívassunk.****

Foraktar Nemzetország- és Ausztriara nézve **C. HAUSSER, Wien, Mariahilferstrasse Nr. 116.** Városi szállások a pénz beküldése vagy **postai utárvét** mellett is teljesíthetők.

Árak: Egy csomag (6 darab), csomagolással együtt 1 ft. 60 kr. — **Kevésbb mint egy csomag nem adatik. Ismét eladók** jelenlegény engedelmyben részesülnek. — **Baktárak Ausztria és Németország minden városában felállíthatók.**

Je lents! Minthogy e tárgy különösen Németországban már nagy mértékben utanoztatik, ez okból a t. cz. vevők saját érdekében ügy-luzitotok, miszerint **okadójának** ama hamisítványok megvetetelől, mint a melyek a valódi havanna illatos levelekhez még csak nem is hasonlíthatók.

Nincs jobb szer, hogy kevés pénzzel jól és olcsón dohányszívassunk!

14. 7—12

Önkéntes árverés.

A helybeli kismesteruczán 1101. sz. a. Hódy Bálint házában a f. évi aug. 24- és 25-kén — kedden és szerdán — különféle ingóságok, jelesen: háztartási és konyha eszközök, ágy-, asztal- és ruhaneműek fogtak önkéntes árverés uján azonnali készpénzfizetés mellett elárvereztetni.

Debreczen, aug. 23. 1869.

72. 2—2

Hódy Gyula, h. ügyvéd.

HENNEL M. I.

Debreczenben, főpiacz a Scheer-féle ház alatt.

Ajánlja jól rendezett raktárát mindennemű női divatcikknek, darabárúknak, a legelső gyárakból a legkínóbb minőségben, a lehető jutányos árak mellett.

Van szerencsém egyszersmind tudatni a n. é. közönséggel, hogy a legfinomabb, valamint közönséges fehéreműveket, női, férfi és gyermek-ingekből mindig dísan állított raktárt tartok, nem csak hanem megrendelésre egész menyasszonyi felszereléseket felvállalok, s a lehető leggyorsabban, jutányos árak mellett eszközök.

Főtörökvésem leendő ugy az árak kítőnő minősége, valamint azok jutányossága által a n. é. közönség pártolását minden tekintetben kiérdemelnem,

Hennel M. I.
üzlete főpiacz Scheer-féle ház

16.—11—12

Szerkeszti s kiadja: **Oláh Károly.**

Árverési hirdetmény.

A Konrád Lajos, Sándor, Károly, Gyula és Berta testvérek közös tulajdonához tartozó sestakerti I hold és 1157 □ öl területű jökárban levő szálló — nyilaslankint 400 a.ft kiköltési ár mellett, e t. évi szept. 4-5 napján d. u. 3 órákor a hely szinén önkéntes árverésen el fog adatni. — Az árverési feltételek alulírottáig addig is megtekinthetők.

Kelt Debreczenben, aug. 22 1869.

74. 2—3

Balkányi Sz. Lajos, törv. széki tanácsnok.

H i r d e t m é n y.

Sz. kir. Debreczen város tanácsa részéről közhírre tétetik, hogy a négy országos vásár alkalmával tartatni szokott juh-, sertés- és szarvasmarha-vásárok napjai f. évi októberi vásártól kezdve következőleg állapíttatnak meg:

1. Juhvásár az elővásár vasárnapját megelőző pénteken.
 2. Sertésvásár a vásár vasárnapján.
 3. Ló- és szarvasmarha-vásár, a vásár hétfőjén veendő kezdetét.
- Ezen napokat megelőzőleg vásár tartása meg nem engedtetik.

Kelt Debreczenben, aug. 15-án tartott tanácsülésből.

75. 2—5

A városi tanács.

Debreczen. 1869. Nyomatott a város könyvnyomdájában.